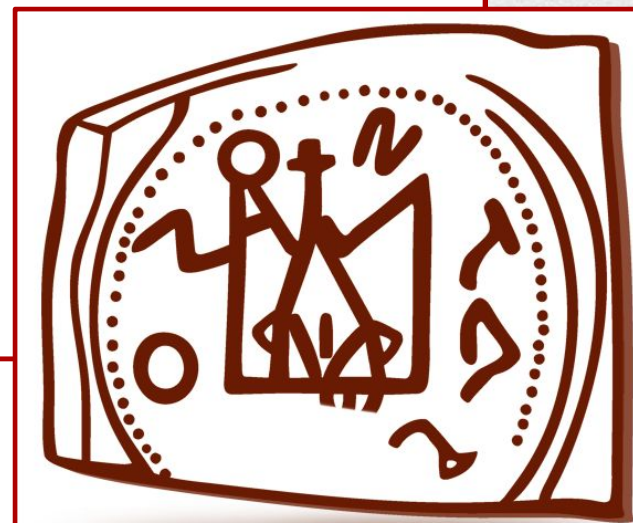

Рагвалод і Рагнеда

Пачатак беларускай дзяржаўнасці

Дзе мы ёсць?

---

1. Аб скандынаўскай прыналежнасці першага вядомага князя Полацка сведчыць паведамленне, што яны “прыйшлі з-за мора”
2. Скандынаўская этымалогія імёні

«Рогъволодъ перешель
изъ заморья, имяше
волость свою
Полотъске»

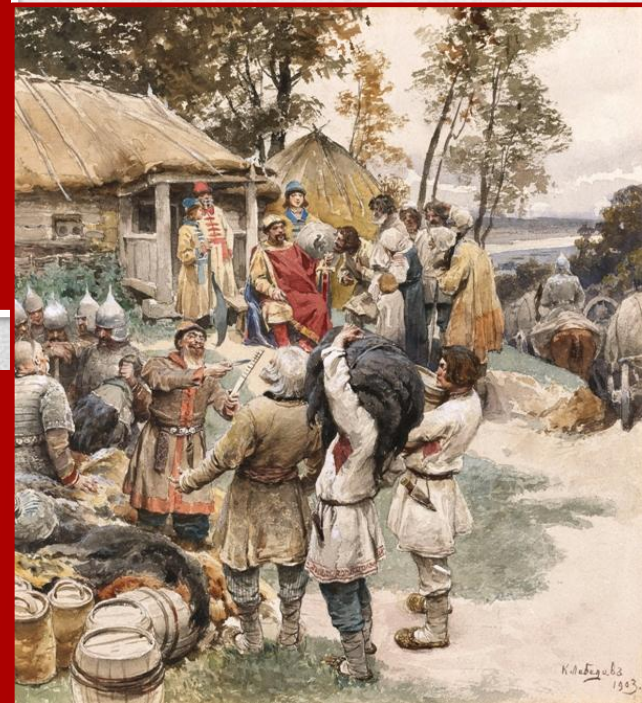

- Першая частка “Ragn” даслоўна перакладаецца як “сіла боства”
- Пераклад другой часткі “valdr” гучыць як “уладар” (“улада дадзеная багамі”)

Ragnvaldr

1. Магло спрыяць у княжэнню нарманскага ўладара ў Полацку.
2. Горад займаў значнае месца на важнейшым водным шляху.
3. Полацк з прыходам Рагвалода пачаў кантраляваць выхад на сярэдняю плынь Заходняй Дзвіны, які адкрываў прамы шлях на Балтыку

Забойства кіеўскага князя Ігара

БЕЛАРУСЬ 75⁰⁰ BELARUS

Навошта князь з-за мора?

Параўнанне	Балты	Крывічы-палачане
Пражыванне	Пражываюць кампактна на малой тэрыторыі	Пражываюць адасоблена на вялікай тэрыторыі
Улада	Суседская абшчына пад кіраўніцтвам патрыярха	Племянное княжанне з старэйшынамі
Рэсурсы	Пастаяны недахоп	Наяўнасць лішкаў
Войска	Невялікія атрады бандыцкага кшталту	Пагоня – збор усіх мужчын племені

Бараніць сваю зямлю

“Ряд” – пагадненне паміж мясцовай элітай і
іншаземнай нарманскай дружынай было заключана з
мэтай арганізацыі абароны зямель

Знешняя бяспека

Унутраная стабільнасць грамадскага жыцця

Ахова гандлёвых шляхоў зносін

Знешняя кіруючыя сіла

Факт у княжэння Рагвалода ў Полацку сярэдыны X ст. сведчыць, што ў гэтым рэгіёне дзяржаўная арганізацыя ўзнікла самастойна да яго запрашэння, а далей звязваецца з яго іменем

“Держащю і владеющю
Полатьскую землю”

- Функцыянаванне палюддзя падчас станаўлення скандынаўскай дынастыі на землях Старажытнай Русі падрабязна апісвае візантыйскі імператар Канстанцін Парфірародны ў трактаце “Аб кіраванні імперыяй” (сярэзіна X ст.), пры гэтым супрацьпастаўляючы адрасатаў даніны – “росаў” і тых хто яе выплочвае – славян.
- Дзейнасць скандынаўскіх вайсковых атрадаў (росаў) у апісаннях Канстанціна Парфірароднага вельмі блізка карэлюецца з паведамленнямі арабскіх пісьменнікаў канца X ст., дзе гаворыцца аб вылучэнні «знатных русаў» (адасобленага ваеннага слою) і падпарадкаванага насельніцтва – славян (якіх усходнія аўтары называюць «ас-сакаліба»).
- З славянскага насельніцтва скандынавы спаганяюць даніну за абарону ў нашым выпадку ад балтаў.

Палюддзе

- У сярэдзіне – другой палове X ст. на тэрыторыі Полацкага Падзвіння ўтвараецца самастойная тэрытарыяльна-палітычная арганізацыя, заснаваная на скандынаўскай уладзе скандынаўскага конунга Рагвалода пры актыўнай ролі ў грамадскім жыцці прадстаўнікоў мясцовай знаці.
- Па пахаваннях бачна, што рэчы славян дамінуюць над рэчамі скандыўскага паходжання ў абрадавых практыках

Некрапалістыка

- «Не хочю розути робичича, но Ярополка хочю»
- Два браты Яраполк і Уладзімір пасваталіся да Рагнеды
- Першым быў Яраполк (978 г.)
- Пасля прыйшлі сваты ад Дабрыні(дзядзька Уладзіміра)
- Атрымалі адмову

Рагнеда Рагвалодаўна

«Рогъволодъ же вбеже в городъ; и приступивъше к городу, и взяша город и самого яша и жену его, и дочь его; и Добрына поноси ему и дочери его, нарекъ ей робищица, и повеле Володимеру быти с нею пред отцемъ ея и матерью; потом отца ея оуби, а саму поя жене, и нарекоша ей имя Горислава»

Рагнеда(“прыгожая
быццам багіня”)

- Пасля гвалтоўнага шлюбу, жыла ў гарэме аж 986 года
- Дакладна нарадзіла сына Ізяслава(усе астатнія дзеці прыпісваюцца да розных жонак)
- Арганізавала спробу забойства Уладзіміра

Гарыслава

«Бацька! Ты тут не
адзін!»

рѣ ꙗко ѿидѣти ѿ цѣркви. рече въ стопа. ѿ чѣстѣ дѣти мнѣ
• шѣ ходо. воломеръ рѣ. ахъ толь мнѣ вѣтъ. и по вергъ мѣ
сван. и со звалъ оури и по вѣтѣ мѣ. ѿ мнѣ рѣ шлоу не обнѣ е дѣла
тѣ дѣтѣ. мово зъ вѣгнѣ и ѿ чинѣ етѣ. и да мѣ еи со сѣмъ сва
нѣмъ. полардѣ мѣ рже оу стронъ горо. и да мѣ мѣ. и да рен
и мѣ гдѣ то мѣ. и да сла вѣль. и ѿ то мѣ мѣ вѣ зѣ мѣ
ю тѣ. ро го во ло сѣ жѣ и вѣ о цѣ. прѣ тѣ нѣ вѣ о ро сла вѣ мѣ о мѣ :

«Оуже не оубии ея дѣтяти дѣля сего,
но въздвигни отчину ея, и даи еи с
сыном своимъ.»

- Перад прыняццем хрысціянства Уладзімір быў вымушаны адаслаць уласны гарэм з Кіева
- Для гэтага былі заснаваныя манастыры на тэрыторыі ўсей Кіеўскай Русі
- Кажуць, што Гарыслава сышла ў манастыр?(Спрэчны запіс Цвярскага летапісу 1534 г.)
- «Оуже не оубии ея дѣтяти дѣля сего, но въздвигни отчину ея, и даи ей с сыном своимъ.» (Ст.-рус.) «Уж не забівай яе дзеля гэтага дзіцяці, але аднаві отчыну яе, і дай ёй з сынам сваім.»
- Але гэта не так, яны з сынам да канца свайго жыцця кіравалі ў Полацку

Анастасія?

Актыўнае функцыянаванне заходнедзвінскага маршруту “з вараг у грэкі” з’явілася адной з асноўных прычын усталявання ў Полацку ўлады Рагвалода.

Да сярэдзіны X ст. мясцовыя племянныя князі не мелі значных сіл і рэсурсаў для ажыццяўлення кантролю над полацкім гандлёвым маршрутам.

Вывад першы

Укняжэнне Рагвалода ў Полацку адбылося па ініцыятыве мясцовых палітычных эліт шляхам пагаднення “ряда” паміж скандынаўскім уладаром і мясцовым набілітэтам.

У гэтай сувязі ўмацаванню ўлады Рагвалода ў Полацкай зямлі садзейнічала агульнасць інтарэсаў мясцовых эліт і інтарэсаў скандынаваў.

Вывад другі

Умовамі ўкняжэння Рагвалода было выкананне функцый кантролю над сярэднедзвінскім гандлёвым маршрутам “з вараг у грэкі”.

Відавочна, што дадзенае кіраўніцтва ажыццяўлялася пад непасрэдным уплывам мясцовай арыстакратыі па прынцыпу супольнага ўзбагачэння

Вывад трэці

Падпарадкаванне навакольных тэрыторый ад Браслаўскага Паазер'я да Лукомля і Друцка ў другой палове X ст., устанаўленне з насельніцтвам гэтых тэрыторый налагаваданніцкіх адносін спрыялі паступоваму станаўленню княжацкай адміністрацыі і распаўсюджванню ўлады полацкага князя.

Вывад чацверты

Такім чынам, асаблівасці ўсталявання ў Полацку ўлады Рагвалода, а менавіта верагоднага пагаднення, заключанага скандынаўскім уладаром з мясцовымі элітамі, абумовілі далейшы працэс станаўлення самастойнай полацкай княжацкай дынастыі Рагвалодавічаў і адметнае гістарычнае развіццё Полацкай зямлі на працягу XI–XII стст.

Вывад пяты